

A Choza
- Cela -
Castiñeiras nº 61

Taberna Galega

**Carnicería
Enrique**

Especialistas en: Buey e Ibéricos.
Elaboración Propia.
Gran variedad de Hamburguesas.

Torre Cella, 19 - 36930 BUEU - Pontevedra
Tlf.: 986 32 26 13 - Móvil: 685 97 51 50 - carniceriaenrique@gmail.com

GUTIÉRREZ
CARPINTERÍA METÁLICA

Pol. Industrial Castiñeiras Nave 33 B. BUEU

627 950 446 carpinteriametalicagutierrez@yahoo.es

- Cierres y estructuras metálicas con panel sándwich
- Puertas automáticas de garaje
- Portales y balcones en aluminio soldado, lacado y en acero inoxidable
- Automatismos

A CASA DOS AGUSTÍN GARCÍA EMBAIXADA DO VIÑO TINTAFEMIA DE CELA

Aínda non chegado a mediados do século XIX, polo 1836 no lugar do Burgo da parroquia de Cella na casa de Tomás García García e María Josefa Freire Gestido tiña lugar esta escea: na eira o fillo destes, Agustín García Freire, un home xa feito e dereito está a despedirse dos da casa porque emigra para América máis concretamente a Cuba. Con eles están tamén a serventa da casa e una nena filla desta chamada Benita Parada Peña que non chega ós dez anos. Agustín colléndoa en brazos séntaa na mó do forno e dille en voz alta: (ti agarda) coidádema ! cando veña de volta casarei con ela (1). Circunstancia que ocorrerá trinta e tantos anos despois... En 1870 Agustín cuns cincuenta e dous anos está de volta en Cella, pero non vive cos seus pais, vive só, porque sen saberen aínda o alcance da súa fortuna, (varios carros do país co ouro e pertenzas do indiano virán de Moaña procedente de Vigo) co que viron ó chegar pensaron que as súas vidas ó mellor correrían perigo, vai ti saber a procedencia de dito capital e se virían detrás del para recuperalo, así que os pais déronlle unha finca de millo e solar no mesmo lugar do Burgo en Cella onde construíu e fundou a tal Casa dos Agustín García (2) iniciando así unha saga familiar que durará un século de existencia. Tres casas máis abaixo, Benita Parada Peña vive solteira co seu pai viúvo, Juan Parada González un mariñeiro de 54 anos. Ela anda polos trinta e catro...

Pouco despois casarán como el lle dixera e sobre 1871 nacerá o primoxénito José, logo Tomás, despois Agustín e Josefa García Parada. Como os seus ancestros son inicialmente labradores, só que agora con moita facenda ou como se dicía entón propietarios. Agustín, o Indiano preséntase á Exposición rexional de Galicia que se celebra en Pontevedra en agosto de 1880 na que consegue unha distinción polo viño Tintafemia de Cela, obtendo un diploma acreditativo. Entre a fustalla da súa bodega fóndanse fustes nos que caben varios homes de pé dentro tanto para ferver como para gardar o viño seguindo así a tradición familiar.

Na Casa quedará Agustín García Parada (1874-1943) quen se distinguirá moi cedo en distintas ordes da vida: labrador viticultor por herdanza, feirante, propietario no Bueu nacente e incluso político, pois foi concelleiro e alcalde. Tivo as súas incursións no Bueu urbano da man do seu pai e co seu irmán José nalgunha salga, baixo de encascar redes que alugaba, pero non saíu moi ben parado ó non ter experiencia mariñeira. Casa con Rosario Santaclara Loveira e terá seis fillos: Agustín, Rosario, Adelaida, Carmen, Mercedes e Luis. Como viticultor sobresaíu notablemente pola calidade e cantidade do seu Tintafemia. A súa bodega era punto interrexional de visitantes tan ilustres como Álvaro Cunqueiro, Ramón Otero Pedrayo e adláteres do seu tempo moi posiblemente atraídos polo daquela afamado veciño do Morrazo, José María Castroviejo, escritor referente en guías de viaxes, naturalista e artes costumistas e culinarias e mellor bebedor.

Tomás García Parada

Agustín García Parada

Dise del (de Agustín) que da súa bodega todos saían "calcados" cando non a catro patas, para el era a proba verdadeira dos seus viños. Contan que nunha ocasión un individuo que saíu da súa casa chegou a casa cun pé calzado e outro descalzo. No tocante á súa produción sen dúbida era o maior colleiteiro de viño de Bueu con diferenza. Así segundo o aforo que consta do ano 1940 polo arbitrio de viños e alcois do municipio de Bueu, Agustín "declaraba" pola súa casa 5.616 litros por el e 5.364 litros polo seu irmán Tomás (3). Pagaban cada ano, el 112,32 pesetas e 107,28 pesetas o seu irmán, respectivamente. En total 10.980 litros e 220,80 pesetas polo viño e 98 litros de alcol augardente ou caña como aquí se chama anualmente que reportaban ó fisco municipal outras 19,60 ptas. da época. (4)

Eran famosas as súas esmorgas na bodega que podía durar días e que tamén incluían xantares cos curas que se xuntaban no día do "Acto General" e non cabían na rectoral, pero nunca permitía a ningunha das súas tres fillas que serviran a mesa, elas na cociña porque na sobremesa sempre acontecían comentarios e circunstancias que lles oía ós comensais onde "dise o pecado pero non o pecador" e a bo entendedor sobran palabras.

"... Agustín García, gran paisano y natural rey de la lujuria de pámpanos y robledas ... Mnémico y mímico, litúrgico en el servicio a Baco en los solpores, después generosamente prolongados, que lanzan, entre la deliciosa ledicia del paisaje, su luz, quebrada en amatistas y crisoberilos, sobre la panza abacial de los pipotes, en la bodega anterga. Agustín de Cela traspone su noble sangre campesina, ligada por mil generaciones a la tierra, en las más exquisitas formas de natural cortesía ..." (5)

A el e ó seu entorno atribúeselle a creación da Festa dos Mozos de Cela a finais do século XIX (aspecto este pendente de estudio e verificación, pois hai quen lla atribúe ó seu irmán José García Parada como primeiro presidente, en realidade, idea herdada concebida do pai de ambos para exaltar o viño Tintafemia a través dunha celebración festa agrícola) que tivo como novidosos acertos fomentar a irmandade entre parroquias veciñas e a exaltación do viño Tintafemia nun acto coñecido como "das Vivas" no palco da música onde inmediatamente posterior se procedía ó reparto en baldes deste viño entre todos os asistentes polos maiordomos da festa co lazo no peito polo Eirado de Cela e que gracias ás sobras de cartos para "o bote" púidese ir mercando e ampliando o terreo e mailo equipamento do recinto veciñal de festas parroquiais que chegou ata nós na actualidade. Foi épico o episodio no que participou en defensa da propiedade veciñal sobre o Eirado de Cela, acontecido sendo cura párroco de Cela don Robustiano

Sandes Otero (outubro de 1901 a xuño de 1910) cando quixo pasar coa procesión do Corpus Christi baixo palio polo recinto veciñal alterando así o trazado de costume á volta do cruceiro do Igrexario como xeito de toma de posesión da Igrexa sobre a propiedade da parcela das festas patronais da parroquia: unha comitiva de homes agardou á procesión no caleixón de acceso e impediu o seu paso entre eles, José Rosales Freire deulle unhas patadas no tornecelo ó cura cando este tentaba virar á dereita polo tal caleixón ó mirar o propósito que levaba, outros homes mesmo deitándose no chan como foi o caso de Ventura, o canteiro, así coñecido natural de Xeve e casado de segundas na Banda do Río cunha Maravilla, Agustín García Parada e varios máis foron os que escangallaron dita procesión, empezando polo que levaba o pendón e tirando co palio mailo cura ó chan con algúns dos santos que acabaron esnaquizados e os demais arriaron todo e fóronse retrocedendo por onde viñeran. (6). Díciase que o cura tiña encargado un cruceiro de pedra para pór no medio do eirado como ocorre en Ardán unha vez pasase a procesión por el. En vista desta situación o intento quedou así frustrado e as futuras procesións do Corpus seguiron facéndose por onde sempre ata tempos recentes.

Nas festas patronais lucía fachendoso unha leontina de ouro herdada do seu pai que tiña dous brazos que colgaban do chaleco e do que penduraba un reloxo de peto tamén de ouro que tanto lío traería ós seus descendentes e que acabará repartido en anacos.

No aspecto político, foi concelleiro en varias corporacións, incluso como Tenente de Alcalde, ata que finalmente é nomeado Alcalde e así exerce no bienio (estipulado por lei) comprendido dende primeiro de xaneiro de 1910 ata 31 de decembro de 1911. Estará acompañada polos seus irmáns José e Tomás como tenentes de alcalde. José exercerá igualmente de Alcalde no período 1918-1920. Tomás disque optou a selo, pois foi Tenente de alcalde varias veces, pero adiántandose ó seu tempo propuña novidades coma desanchar os camiños e pontes para que puidesen transitar os carros en dobre sentido, pasando un polo outro, circunstancia esta que non era aceptada e ben vista polos seus contemporáneos. Popularmente en Cela a Agustín García como Alcalde, atribúeselle o arranxo e mantemento dos camiños

veciñais así como a construción de pontes de pedra sobre os ríos que os atravesaban e que no inverno dificultaban o paso dos carros, tales como a ponte de Queimaño, do Pradorrío, dos Lagos, de Pousada, a Miranda ou Prado do Cura así como o prezo público da ordenanza fiscal de viños e alcoles que tanto afecta a Cela e a el mesmo (7). Aproveitando o cargo no ano 1911 xunto con outro concelleiro da parroquia, Daniel García Lis, acompañou a procesión do Corpus Christi de Cela e levouna ata Santiago de Hermelo (8).

Andando os anos vinte participa no asociacionismo agrario e gandeiro da época coa constitución da Sociedade El Porvenir de Cela que se funda en febreiro de 1922 da man do seu irmán José García, secretario da Comisión organizadora. Un ano despois, en 1923 constitúese o Sindicato agrícola de Cela, da man do mesmo José García. En marzo de 1932 constituirase a terceira das sociedades, a Sociedad Obrera de Oficios Varios de Cela e Agustín García Parada será Presidente do Porvenir en maio de 1932. (9)

No 13 de outubro de 1932 ten lugar en Bueu o coñecido como Domingo Galeguista consistente en varios actos de mitins no que participaron Alexandre Bóveda, Álvarez Gallego, Otero Pedrayo e Castelao en Meiro (Bueu), en Beluso no local da Sociedade El Progreso e en Cela un xantar e posterior conferencia no baixo do baile de Parapía que despois será tamén escola pública. Este xantar estivo presidido por Agustín García Parada, o seu irmán Tomás, Manuel Garrido, Manuel García Carballo e José Gómez de la Cueva (Carballeira) (10). O 12 de xaneiro de 1933 fórmase o Consello directivo do Partido Galeguista de Bueu quedando presidido por Agustín García Parada.

"Ahora que la canícula pesa y se escucha el crepitar de los maizales en la fuerza tórrida, subid conmigo a Cela Ahora que la canícula pesa y revienta, lenta y sorda, como bomba de retardo, anunciando sobre el verdor del cómaro y los maíces en agosto que miran al mar de las Ons y de la Arosa, las nuncas desmentidas fiestas de la alegre y céltica mocedad de Cela ..." (11)

O 28 de xullo de 1943 cando contaba con 69 anos, viúvo e coa súa filla solteira, Rosario García Santaclara co millo regado na primeira tanda de San Bieito a piques de cortarlle o pendón antes da ventulina do Sanamedio e co solpor da vida na Illa de Ons ó fronte, Agustín García Parada morre na súa casa do Burgo.

"El vino que allí se bebe es el vino de la península del Morrazo, vino de Temeprán, vino de Cela. (Permitidme que recuerde a Agustín de Cela; ignoro si vive todavía; allí en su casa de Cela, cabe le níspero de la era, comimos José María Castroviejo, el habanero Juan Santos y yo una empnada de sardinas, rociada con vino fresco de la bodega de Agustín. Agustín tenía un habla antigua, un humor cordial, un punto de jarana que le bailaba en los ojos; era como su vino. Lo recuerdo siempre.) (12)

Torre de Santa María de Cela, maio e nove de dous mil vintecatro
Belarmino Barreiro Rosales

(1) Agustín García Freire (aprox. 1818-1897) será coñecido como o Indiano de Cuba en Cela. A súa historia está por escribir. Alí adicouse a obras públicas, maiormente do ferrocarril e cando decide voltar dá carta de liberdade a todos os seus obreiros, dous dos cales virán tras del a Bueu. Un deles aparece fotografiado co Beluso club de fútbol e outro deu lugar á familia coñecida en Cela como das Morenas. Conta cunha placa votiva nunha praza de La Habana Vieja, pero este é outro falar que un día será escrito. Hai quen suxire da existencia dun manuscrito autobiográfico sobre esta vida en particular e que estaría no substrato do libro titulado "La burla negra" de José María Castroviejo Blanco-Cicerón.

(2) Actual casa do ilustre pintor D. José María Barreiro Gómez, próxima á que foi taberna do Buraquiño

(3) A medida patrón en Cela era a "pipa" que equivalía a 468 litros (13 canados, 26 baldes)

(4) O padrón fiscal municipal sobre o arbitrio de viños e alcoles de Bueu do ano 1940 declárao como maior produtor do municipio, seguido de Carmen Rodríguez Amoedo (nai dos Irmáns Carmiña do Barral) con 5.688 litros ano, Manuel Pastoriza Loveira con 5.688 litros, Manuel Fazanes Loveira con 4.788 litros, José Fazanes Loira do Igrexario con 4.218 litros e Benito Estévez do Antepazo con 4.082 litros .. todos eles da parroquia de Cela. As outras tres parroquias, Bueu, Beluso e Hermelo non chegan a estes niveis de declaración.

(5), (11) *Pasaxe, Agustín de Cela, incluso en Los paisajes iluminados, de José María Castroviejo Blanco-Cicerón. Imprenta de Manuel Roel, de Vigo (Pontevedra) en 1945. Edición primeira*

(6) Vid. Folleto do programa da Festa dos Mozos de Cela do ano 1988

(7) *Ata tal punto que en 1934 sendo alcalde o veciño de Cela, natural de Bueu, Ramón Domínguez Ferradás, as parroquias de Bueu encabezadas por Cela uníranse contra o Concello contra a citada ordenanza fiscal pola suba aprobada no coñecido como o "Pleito do Viño", analísado nun artigo anterior desta mesma Festa do Viño Tintafemia do ano 2017, na súa edición XIV e que tivo tal repercusión que aínda hoxe os veciños se lembran da letra de entroido protagonizada naquel ano de 1933 escrita e dirixida por Xosé Diz Paz, tamén veciño de Cela na mítica comparsa "Los campesinos" con música de vals " De la justicia en esta Villa ..."*

(8) *Noticia recollida no xornal "El Eco de Galicia", da Coruña en 4 de xullo de 1911. Tamén serán concelleiros, os seus irmáns Tomás en diversas corporacións municipais e José García Parada. Este último ostentará o cargo de alcalde-presidente no bienio 1918-1920. Propietario de moito terreo urbano entre as rúas avenidas de Montero Ríos, Pazos Fontenla tanto no fronte como no interior deste cuarteirón coñecido como a feira mercado vello de gando, a casa de correos, foi comerciante. Durante o seu mandato tivo lugar a epidemia da coñecida como gripe española a partires do verán de 1918. Na parroquia de Cela, entre tantos cobrou as vidas do médico D. José García Santaclara, natural da Torre, fillo de Daniel García Lis sobriño do cura Lis (Manuel de Lis Meijón) e tamén xuíz de paz ós 28 anos de idade e da súa nai Emilia Santaclara Amoedo na súa adicación e atención ás familias dos labradores da freguesía. Consta mención especial de recoñecemento e pésame no libro de actas do Concello Pleno en sesión do 18 de novembro de 1918.*

(9) *Vésaxe artigo titulado "A organización parroquial de Cela na segunda e terceira década do século XX" incluso no folleto da Festa dos Mozos de Santa María de Cela do ano de 2002.*

(10) Vid. artigo *O Grupo galeguista de Bueu (1931-1936). Principais dirixentes, incluso en Homenaxe a Agustín García Parada, un galeguista de Cela. Recordo do mitin do Partido Galeguista en Cela (Casa do Baile) o domingo, 13 de outubro de 1932, de Xosé Novas Piñeiro e Manuel Antón Mosteiro García o domingo, 7 de abril de 2013 na sala de actos da Biblioteca pública municipal de Cela.*

(11) Vid. (5)

(12) *Artigo titulado "El Casal de Acuña por Álvaro Cunqueiro. Incluso na Revista de Galicia Finisterre, núm. 27, Madrid abril de 1946. Ano IV"*

Moda Urbana Street Wear
DSBS
Clothing two

C/ Pazos Fontenla, 70 - BUEU
Tlf: 666 732 119

rosana
estevez
profesionales en estética

eduardo vicenti 13 entlo. · 36930 · bueu · pontevedra
T 986 323 480

Let's drink TOGETHER
Coffee & Cocktail
EST 2018
O Ratiño Pequeno

José María Estévez, 4 bajo - Bueu

+34 677 730 026
info@oratinopequeno.es
www.oratinopequeno.es
oratinopequeno